

بررسی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی

منصور ترکیان تبار
هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دورود
Torkian2001@yahoo.com
ابوالفضل میر محمد مکی
کارشناسی ارشد پژوهشی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی

چکیده

این تحقیق با هدف آگاهی از نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی به انجام رسیده است. نوع تحقیق توصیفی - پیمایشی می باشد که برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از پرسشنامه استفاده شده است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد که «کتاب» مهمترین منبع اطلاعاتی مورد نیاز اعضای هیأت علمی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی عنوان شده و پس از آن اینترنت و نشریات ادواری قرار گرفته اند.

در رابطه با استفاده از کانال های رسمی و غیر رسمی نیز، کانال های رسمی سهم بیشتری در تأمین اطلاعات جامعه مورد مطالعه داشته اند. انجام فعالیت های پژوهشی و پس از آن انجام فعالیت های آموزشی مهمترین انگیزه و هدف جستجوی اطلاعات تعیین شده اند و پژوهشگران منابع چاپی به زبان فارسی را بر منابع چاپی غیر فارسی ترجیح داده اند.

اینترنت نقش مهمی در تأمین نیازهای اطلاعاتی آنان ایفاء

می کند و غنی نبودن مجموعه کتابخانه به عنوان مهمترین مانع در دسترسی به اطلاعات ذکر شده است.

کلید واژه:

ارزیابی - نیازهای اطلاعاتی - هیأت علمی - دانشگاه آزاد اسلامی منطقه پنج

مقدمه

یکی از ویژگی های مهم عصر حاضر، تنوع منابع اطلاعاتی و به تبع آن شیوه های دستیابی محققان به نیازهای اطلاعاتی است. رشد فزاینده منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی خود چالشی است که به نوعی آلودگی اطلاعات را موجب شده است. در گذشته ای نه چندان دور، محققان برای دریافت اطلاعات مورد نیاز فعالیت های تحقیقی و پژوهشی خود بیشتر منابع چاپی از جمله کتاب، مجله، گزارشات علمی... را مورد استفاده قرار می دادند و در واقع حجم

بیان مسئله

یکی از موضوعات قابل تأمل در مراکز دانشگاهی توجه به نیاز اطلاعاتی مدرسان و اعضای هیأت علمی است. امروزه به دلیل تنوع منابع اطلاعاتی و همچنین سرعت روز افزون در تولید اطلاعات این سؤال مطرح می‌باشد که مدرسان و اعضای هیأت علمی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی اطلاعات مورد نیاز خود را چگونه و از چه نوع منابعی دریافت می‌کنند. بدون شک با توجه به رشد فن آوری های نوین اطلاعاتی و ظهور رسانه هایی از جمله اینترنت و پایگاه های اطلاعاتی الکترونیکی ... در کنار منابع سنتی کتاب و نشریات ...، که تنوع منابع اطلاعاتی را موجب شده اند دگرگونی های فراوانی نیز در شیوه دستیابی به منابع اطلاعاتی پدید آمده است. با پذیرش این واقعیت که نیازهای اطلاعاتی مدرسان و اعضای هیأت علمی با توجه به حوزه تخصصی آنان از اهمیت خاصی برخوردار می باشد، شناخت نوع نیاز اطلاعاتی می تواند زمینه ای را فراهم سازد تا کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی با درک نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی، راه را برای انجام پژوهش و تحقیق آنان هموار سازد.

در جهان امروز آگاهی از نیازهای افراد و گروههای مختلف یک جامعه از اهمیت جایگاه ویژه ای دارد. این اهمیت به ویژه در سازمان ها و نهادهای مختلف سبب می شود آنها جهت اطلاع دقیق از نیازهای مخاطبین خود نیازسنجی کنند. نیازسنجی این امکان را فراهم می سازد تا با شناخت دقیق نیازهای جامعه مخاطب و تأمین این نیازها، رضایت و افزایش انگیزه آنان را موجب شد.

اعضای هیأت علمی مراکز دانشگاهی به عنوان بخش مهمی از جامعه علمی هر کشور نقش مهمی در تولید علم و دانش دارند. این نقش ایجاب می کند دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی با درک واقعی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی خود، با شناخت و آگاهی لازم، منابع مورد نیاز آنان را تأمین و راه دسترسی به آنان را فراهم سازند.

با توجه به اینکه امروزه اطلاعات از مجاری و کانال های مختلفی در جریان می باشند و شیوه های دسترسی به اطلاعات نیز متنوع شده است لذا اعضای هیأت علمی یک مرکز دانشگاهی انتظار دارند شرایطی برایشان فراهم شود تا به انواع منابع اطلاعاتی مورد نظر خود دسترسی پیدا کنند.

سؤالی که باید بدان پاسخ گفت این است که دانشگاه ها به چه میزان از نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی خود باخبرند و آنان جهت انجام فعالیت های تحقیقاتی و پژوهشی خود به چه منابعی و در چه قالبی نیازمندند. بررسی راه های کسب اطلاعات از سوی اعضای هیأت علمی این بستر را فراهم می سازد تا با ارائه الگویی مناسب و کارآمد، انواع نیازهای اطلاعاتی آنها شناسایی و در قالب های مورد نیاز در اختیار ایشان قرار گیرد.

اهداف تحقیق

مهمترین هدف این تحقیق شناسایی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی واحدهای دانشگاهی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی است. با اذعان به این واقعیت که اطلاعات تولید شده در جهان علم باید در کمترین زمان شناسایی و در دسترس محققان و پژوهشگران دانشگاهی قرار گیرند، دستیابی به این مهم باید به عنوان یک هدف اساسی مورد توجه قرار گیرد. علاوه بر این هدف کلی، اهداف جزئی ذیل نیز مورد توجه می باشد: ۱- شناسایی منابع اطلاعاتی مورد نیاز اعضای هیأت علمی. ۲- شناسایی کانال های رسمی و

منابع اطلاعاتی به آنان این اجازه را می داد تا دامنه مطالعه خود را به منابع خاصی محدود سازند. با گذشت زمان و ظهور فن آوری های نوین اطلاعاتی از جمله اینترنت که در کمترین زمان از استقبال چشمگیری برخوردار گردید کانال های اشاعه اطلاعات نیز متنوع گردید. راه یابی انواع مواد دیداری و شنیداری (فیلم، فیلم استریپ، اسلاید، میکروفیش، میکروفیلم...) به کتابخانه ها و پس از آن بهره گیری از اینترنت به عنوان یک کتابخانه باز موجب شد تا شیوه های دسترسی نیز کاملاً متنوع شوند.

در شکل سنتی هنوز هم منابع چاپی جایگاه خاص و ویژه ای در بین محققان دارند. در بسیاری اوقات محقق ترجیح می دهد در محلی آرام و خلوت در میان انبوهی از منابع چاپی (کتاب، مجله، روزنامه...) به جستجوی اطلاعات مورد نیاز خود بپردازد و از جانب دیگر با توجه به دگرگونی در رسانه های اطلاع رسانی، برخی دیگر از محققان ترجیح می دهند با بهره گیری از پایگاه های اطلاعاتی اینترنتی، آخرین اطلاعات حوزه تخصصی خود را دریافت دارند. صرف نظر از علاقمندی به منابع چاپی یا الکترونیکی در رفع نیازهای اطلاعاتی محققان یک جامعه، شناخت، اولویت بندی، تأمین و گردآوری چنین منابعی با توجه به سرعت انتشار اطلاعات در جهان از اهمیت خاصی برخوردار می باشد.

امروزه دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی به واسطه رسالتی که بر دوش دارند نقش مهمی در تولید علم و دانش دارند. این وظیفه ایجاب می کند تا منابع اطلاعاتی مورد نیاز اعضای هیأت علمی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی شناسایی و در کمترین زمان ممکن در اختیار آنان قرار گیرد.

نکته ای که لازم است در اینجا بدان اشاره شود، انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی توسط اعضای هیأت علمی است. آنها برای بهره گیری از منابع اطلاعاتی اهداف خاصی را دنبال می کنند. برخی بهره گیری از منابع اطلاعاتی را صرفاً با اهداف آموزشی مورد استفاده قرار می دهند و برخی دیگر اهداف پژوهشی را مد نظر دارند که در هر صورت شکل منبع اطلاعاتی مورد نیازشان متفاوت است.

با پذیرش این واقعیت که نحوه جستجو و دستیابی به نیازهای اطلاعاتی افراد با گذشته فرق کرده است و از جانب دیگر هر محقق نیز نیاز اطلاعاتی خاص خود را دارد، شناسایی انواع نیازهای اطلاعاتی آنان می تواند این فرصت را در اختیار مراکز دانشگاهی به ویژه کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی تابعه قرار دهد تا با آگاهی بیشتر منابع مورد نیاز اعضای هیأت علمی خود را فراهم سازند.

به جرأت می توان گفت یکی از مهمترین عوامل موفقیت یک مرکز دانشگاهی، گردآوری انواع منابع اطلاعاتی برای اعضای هیأت علمی و سایر محققانی است که با آن در ارتباطند. اگر کتابخانه های دانشگاهی را اصلی ترین مکان برای گردآوری منابع اطلاعاتی قلمداد کنیم، در چنین مکانی باید هر یک از اعضای هیأت علمی بتوانند آنچه را نیاز دارند را در کمترین زمان دریافت کنند. دستیابی به این مهم زمانی امکان پذیر خواهد بود که کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی نوع نیاز اطلاعاتی مخاطبین خود را شناسایی و نسبت به تأمین آنها اقدام نمایند.

بر این اساس این تحقیق بر آن است تا با آگاهی از نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی، این امکان را برای مسئولین واحدهای دانشگاهی، به ویژه کتابداران کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی فراهم سازد تا با شناخت و گردآوری منابع مرتبط راه را برای انجام فعالیت های آموزشی و پژوهشی هموار سازند.

غیر رسمی کسب اطلاعات مورد نیاز. ۳- شناسایی عوامل مؤثر در استفاده یا عدم استفاده از منابع اطلاعاتی. ۴- میزان استفاده از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی. ۵- شناسایی علل استفاده از منابع اطلاعاتی.

تعاریف عملیاتی

هیأت علمی: در این پژوهش به کلیه مربیان، استادیاران، دانشیاران و استادان واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی منطقه پنج که به صورت تمام وقت به امر آموزش و پژوهش اشتغال دارند، اطلاق می‌گردد.

مجراهای رسمی دریافت اطلاعات: منظور از مجراهای رسمی دریافت اطلاعات عبارت از انواع منابع اطلاعاتی اعم از چاپی (کتاب، نشریه، روزنامه...) و غیر چاپی (لوح فشرده، دیسکت...) که اعضای هیأت علمی برای دریافت اطلاعات مورد نیاز خود بدانها رجوع می‌کنند.

مجراهای غیر رسمی دریافت اطلاعات: منظور از مجراهای غیر رسمی دریافت اطلاعات به شیوه‌هایی از قبل مشورت با همکاران، شرکت و حضور در همایش‌ها و مانند آن اطلاق می‌شود.

نیاز اطلاعاتی: نیاز به اطلاعاتی است که برای انجام کار و امور محوله به افراد، ضرورت دارد و با مراجعه به منابع اطلاعاتی و از طریق مجراهای رسمی و غیر رسمی اطلاعات و یا دریافت خدمات اطلاعاتی برآورده خواهد شد.

منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی: از مناطق پانزده گانه دانشگاه آزاد اسلامی است که واحدهای دانشگاهی اراک، خرم‌آباد، بروجرد، دورود، آشتیان، تفرش، خمین، الیگودرز، ساوه، محلات، فراهان، همدان، تویسرکان، نراق و خمین را شامل می‌شود.

روش تحقیق

روش تحقیق پیمایشی از نوع توصیفی است. بر اساس تعریف کومار (۱۳۷۴)، پیمایش توصیفی به توصیف پدیده‌ای خاص در محیطی معین می‌پردازد و برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های پژوهش به کار می‌رود و شامل توصیف و نتیجه‌گیری است (کومار، ۱۳۷۴، ۴۹).

شیوه گردآوری اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش از پرسشنامه حاوی ۵ سوال عمومی و ۱۳ سوال تخصصی استفاده شده است.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

شناخت نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی مراکز دانشگاهی و تامین آنان ضرورتی است که انسان را در راه انجام امر تحقیق و پژوهش یاری می‌رساند. شناخت چنین نیازی به کتابخانه و مراکز اطلاعاتی کمک می‌کند تا با تعامل بیشتر با مدرسان، اطلاعات مورد نیاز را از کانال‌های مختلف دریافت و در اسرع وقت در اختیار آنان قرار دهند. ضرورت و اهمیت چنین تحقیقاتی زمانی بیشتر آشکار می‌شود که بدانیم بسیاری از اعضای هیأت علمی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی برای دریافت اطلاعات مورد نیاز خود مجبور به صرف وقت فراوان می‌شوند و گاهی اوقات نیز به دلیل عدم دسترسی به موقع اطلاعات، نمی‌توانند به آنچه قصد انجامش را دارند نائل شوند.

بنابراین ضرورت دارد با دقت و ظرافت لازم تمهیداتی اندیشیده شود تا هر محقق در هر کجا که اسکان دارد، در کمترین زمان و بهترین فرصت به آنچه می‌خواهد دست یابد و این امکان پذیر نخواهد بود مگر اینکه امکانات و تجهیزات لازم در تمامی مراکز دانشگاهی کشور فراهم گردد.

سوالات اساسی تحقیق

- ۱- کدام دسته از منابع اطلاعاتی بیشتر از سایر منابع مورد نیاز اعضای هیأت علمی می‌باشد؟
- ۲- آیا اعضای هیأت علمی بیشتر کانال‌های رسمی را برای نیاز اطلاعاتی خود مورد استفاده قرار می‌دهند یا کانال‌های غیر رسمی را؟
- ۳- مهمترین انگیزه و هدف استفاده از منابع اطلاعاتی توسط اعضای هیأت علمی کدامند؟
- ۴- اعضای هیأت علمی به کدام شکل و زبان اطلاعات بیشتر توجه دارند؟
- ۵- اینترنت به چه میزان در تامین نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی نقش دارد؟
- ۶- اعضای هیأت علمی به چه میزان از منابع موجود در کتابخانه‌های

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اعضای هیأت علمی واحدهای منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی می باشد که پس از تهیه آمار اعضای هیأت علمی ثابت با مدرک دکترا و کارشناسی ارشد واحدهای مذکور، جهت هر واحد دانشگاهی با توجه به درجه واحد (جامع، بزرگ، متوسط و کوچک) ۳۳۰ پرسشنامه به این واحدها ارسال شد که از این تعداد، ۲۹۱ پرسشنامه به صورت تکمیل شده دریافت گردید که از این تعداد نیز ۲۷ پرسشنامه به دلیل ناقص بودن کنار گذاشته شد و جمعا داده های ۲۶۴ پرسشنامه استخراج گردید.

شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات

پس از گردآوری اطلاعات مورد نیاز، داده های استخراج شده با استفاده از نرم افزار آماری SPSS, EXELL مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

پیشینه تحقیق در داخل کشور

نتایج حاصل از تحقیق صدیقی به سال ۱۳۷۸ با عنوان « بررسی نیازهای اطلاعاتی محققین علوم زلزله» حاکی از آن است که مهمترین منابع رسمی اطلاعاتی محققین علوم زلزله کتب لاتین و پس از آن نشریات ادواری می باشد. بر همین اساس تماس با همکاران مهمترین منبع غیر درسی کسب اطلاعات بوده و اغلب محققین و پژوهشگران با بیش از ۷۰ درصد منابع رسمی را مورد تأکید قرار داده اند. از دیدگاه آنان، علم دسترسی به اطلاعات مورد نیاز مهمترین دلیل عدم استفاده از منابع اطلاعاتی ذکر شده است (صدیقی، ۱۳۷۸، ۱، ۹).

درسال ۱۳۷۸ نیز تحقیقی با عنوان « بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی سازمان پژوهش های علمی صنعتی ایران» توسط حیاتی و تصویری قمصری به انجام رسید که نتایج این تحقیق نشان می دهد انجام فعالیت های پژوهشی انگیزه اصلی اعضای هیأت علمی در کسب اطلاعات بوده است. نتایج این تحقیق همچنین نشان از آن دارد که استفاده از اطلاعات علمی و فنی اهمیت ویژه ای برای جامعه مورد مطالعه دارد (حیاتی، تصویری قمصری، ۱۳۷۸، ۳۹).

نتایج حاصل از تحقیق نورمحمدی به سال ۱۳۸۰ با عنوان « بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه شاهد در کسب اطلاعات» مبین آن است که مهمترین انگیزه جستجوی اطلاعات بهره گیری از آنها در امر تدریس می باشد و کتاب و نشریات ادواری و مجموعه مقالات خارج از کشور به عنوان اولویت های کسب اطلاعات از طریق منابع رسمی و تلاش فردی و شرکت در گردهمایی های علمی داخل کشور از اولویت های کسب اطلاعات از مجاری غیر رسمی تعیین شده اند (نورمحمدی، ۱۳۸۰، ۱۵۲).

حیاتی و عموقین (۱۳۸۱) نیز در تحقیق خود با عنوان « نیازهای دانشجویان تکمیلی دانشگاه تبریز به منابع اطلاعاتی و نقش کتابخانه های دانشگاه در تامین آنها » به نتایج ذیل دست یافته اند:

الف. دانشجویان مقطع دکترا برای انجام کارهای پژوهشی و انتشار آثار علمی و دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد برای انجام فعالیت های پژوهشی و پروژه های درسی به جستجوی اطلاعات پرداخته اند.

ب. هر دو گروه از منابع چاپی و غیر چاپی برای جستجوی اطلاعات مورد نیاز خود بهره گرفته اند با این حال منابع کتابی بیش از منابع رایانه ای کاربرد داشته اند. (حیاتی، عموقین، ۱۳۸۱، ۵۷).

در سال ۱۳۸۳ نیز تحقیقی با عنوان « بررسی رفتار اطلاع‌یابی

اعضای هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد از اینترنت» توسط یمین فیروز به انجام رسید که نتایج حاصله حاکی از آن است که مهمترین هدف استفاده از اینترنت دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای انجام فعالیت های آموزشی و پژوهشی تعیین شده است ضمن آنکه بیشتر اعضای هیأت علمی منابع چاپی را بر منابع اینترنتی ترجیح داده اند (یمین فیروز، ۱۳۸۳، ۶۲، ۶۱).

نتایج حاصل از تحقیق بازوند با عنوان « ارزیابی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه لرستان» نشان می دهد کتاب مهمترین منبع اطلاعاتی اعضای هیأت علمی است. اولین انگیزه و هدف اعضای هیأت علمی از جستجوی اطلاعات، انجام فعالیت های پژوهشی ذکر شده است. از مهمترین مجراهای کسب اطلاعات برای گروه های علوم انسانی و علوم پایه کتاب و برای گروه کشاورزی اینترنت شناخته شد. ۶۷/۸ درصد از جامعه پژوهشی شکل ارائه اطلاعات را به صورت چاپی انتخاب نمودند و فقط ۳/۴۴ درصد از جامعه پژوهشی، منابع و مراکز اطلاعاتی موجود در دانشگاه لرستان را جوابگوی نیازهای خود دانستند. غنی نبودن مجموعه کتابخانه مهمترین علت کمبود ذکر شد (بازوند، ۱۳۸۴، ۵۳).

پیشینه تحقیق در خارج از کشور

فراید لندر^۱ در سال ۱۹۷۳، مطالعه ای درباره استفاده پزشکان از منابع کتابخانه ای انجام داد تا مشخص شود پزشکان بیشتر از کدام مسیرهای اطلاعاتی و منابع پزشکی استفاده می کنند و عوامل تاثیر گذار در استفاده از منابع کدام است؟ نتایج مطالعه نشان داد که مهمترین منبع اصلی اطلاعات مقالات مجلات هستند. بیش از نیمی از پزشکان به طور تصادفی از نمایه نامه ها و فهرست برگه ها استفاده می کردند و اطلاعات مورد استفاده آنها عمدتاً برای اهداف پژوهشی، بالینی و درمانی بود. وی نشان داد افرادی که در امور تحقیقاتی فعالیت دارند بیشتر از منابع رسمی و کسانی که به جنبه های علمی می پردازند بیشتر از منابع غیر رسمی اطلاعات بهره می برند (قاسمی، ۱۳۸۲، ۱۶).

در سال ۱۹۸۴ اولسین در پان نامه دکترا خود با عنوان « بررسی نظریه رفتار اطلاع‌یابی دانشمندان و دانش پژوهان» رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی در سیستم غیر متمرکز دانشگاهی نورژ را مورد بررسی قرار داد. منابع مورد استفاده جامعه پژوهش یعنی اعضای هیأت علمی دانشگاه های نورژ عمدتاً نشریات ادواری است. ابزارهای کتابشناسی، فهرست کتابخانه ها و کتابداران در نزد آنها از اهمیت کمتری برخوردارند. کتابفروشی ها به عنوان مهمترین مجراهای کسب اطلاعات ذکر گردیده است. (بازوند، ۱۳۸۴، ۱۹).

شیلر (۱۹۹۴) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که اینترنت شیوه های سنتی جستجو و تبادل اطلاعات را میان دانشمندان و پژوهشگران متحول کرده است اما (براون، ۱۹۹۴) به نتایج متفاوتی دست یافته است. وی می گوید تنها ۱۰ درصد از اعضای هیأت علمی مؤسساتی که به اینترنت دسترسی دارند، به صورت واقعی از اینترنت استفاده می کنند. (حیاتی، ۱۳۸۱، ۳۹).

نتایج حاصل از تحقیق مهتا و یانگ به سال ۱۹۹۵ پیرامون نیازهای اطلاعات علمی و فنی اعضای هیأت علمی دانشگاه آلاباما از منابع الکترونیکی نشان می دهد که استفاده از منابع و مآخذ مقالات موجود در نشریات یکی از مهمترین منابع اطلاعاتی برای ۸۳ درصد از پاسخ دهندگان بوده است. ۴۹ درصد از پاسخ دهندگان پایگاه های اطلاعاتی و ۴۲ درصد دیسک های نوری مورد استفاده قرار داده اند. بر اساس یافته های این تحقیق پژوهشی ۷۱ درصد

دارند، در اولویت سوم قرار گرفته است و این وضعیت در بین دارندگان مدرک فوق لیسانس و دکترا جامعه مورد مطالعه به چشم می‌آید. سایر منابع اطلاعاتی نیز با پراکندگی نسبتاً یکسانی از لحاظ بهره‌برداری، با سه منبع دیگر یعنی کتاب، اینترنت، و نشریات ادواری، اختلاف قابل توجهی دارند.

در تعریف مجراهای رسمی و غیر رسمی دریافت اطلاعات گفته شد که منظور از مجرای رسمی عبارت است از انواع منابع اطلاعاتی اعم از چاپی (کتاب، مجله، پایان‌نامه...) و غیر چاپی (لوح فشرده، دیسکت...)، که محققان و پژوهشگران برای دریافت اطلاعات مورد نیاز خود بدانها رجوع می‌کنند و مجراهای غیر رسمی دریافت اطلاعات به شیوه‌هایی از قبیل مشورت با همکاران و حضور در همایش‌ها و مانند آن اطلاق می‌شود.

بر این اساس و در پاسخ به دومین سؤال تحقیق «کتاب» با ۴۷ درصد (جدول ۳ ضمیمه) مهمترین منبع کسب اطلاعات اعضای هیأت علمی اعم از فوق لیسانس و دکترا می‌باشد و پس از آن «اینترنت» با ۲۶/۹ درصد و نشریات ادواری با ۱۲/۱ درصد قرار گرفته‌اند. این وضعیت با توجه به مدرک تحصیلی نیز تغییری نیافته است و همچنان این سه منبع مثلث کسب اطلاعات را تشکیل می‌دهند با این تفاوت که برای دارندگان مدرک دکترا به «بانک‌های اطلاعاتی» با ۶/۴ درصد هم‌ردیف نشریات ادواری قرار گرفته است.

در رابطه با سایر منابع کسب اطلاعات نیز پراکندگی نسبتاً یکسانی وجود دارد و این منابع با اختلاف کم مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند. بر خلاف سایر منابع که کم و بیش مورد استفاده واقع می‌شوند «تجارب شخصی» به عنوان یک منبع کسب اطلاعات از کمترین سهم در بین دارندگان مدرک دکترا و فوق لیسانس

اعضاء هیأت علمی برای ایجاد ارتباط از پست الکترونیکی استفاده می‌کنند که مهمترین عامل این موضوع کسب اطلاعات از دوستان و همکاران عنوان شده است. (Mehta & Yoang, 1995, 43-45).

در سال ۲۰۰۵ فرانسیس^۲ رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم اجتماعی سنت آگوستین واقع در هند غربی را بررسی نمود. این مطالعه پژوهشی به رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم دانشگاه سنت آگوستین واقع در کشور کوچک در حال توسعه ترینیداد و توباگو را توضیح می‌دهد. یافته‌های پژوهش نشان داد اعضای هیأت علمی، کتاب‌های درسی، مجلات تخصصی کنفرانس‌ها را مهمترین منابع برای کارهای پژوهشی دانستند. در این تحقیق از شماره‌های جاری مجلات و یا پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته به عنوان مهمترین منابع کسب آگاهی ذکر شد. همچنین دانشمندان شکل منابع الکترونیکی را به منابع چاپی ترجیح دارند. (بازوند، ۱۳۸۴، ۱۹).

یافته‌های تحقیق

در پاسخ به اولین سؤال تحقیق، «کتاب» با ۵۳ درصد (جدول ۲ ضمیمه) به عنوان مهمترین منبع اطلاعاتی اعضای هیأت علمی منطقه پنج دانشگاه آزاد اسلامی معرفی شده است و پس از آن «اینترنت» با ۲۲/۳ درصد قرار گرفته است. این منابع در بین دارندگان مدارک فوق لیسانس و دکترا نیز از بیشترین فراوانی برخوردارند چرا که دارندگان مدرک فوق لیسانس با ۵۴/۸ درصد و دارندگان مدرک دکترا با ۴۸/۷ درصد بیشترین استفاده از منبع اطلاعاتی «کتاب» را دارند. از جانب دیگر نشریات ادواری که به دلیل داشتن اطلاعات روزآمد همواره جایگاه ویژه‌ای در بین محققین و پژوهشگران

۱۷/۲ درصد از دارندگان مدرک فوق لیسانس و ۱۴/۱ درصد از دارندگان مدرک دکترا « تاحدودی » این نقش را مورد تایید قرار داده اند.

در پاسخ به ششمین سئوال تحقیق و صرف نظر از مدرک تحصیلی، ۲۵/۸ درصد (جدول ۸ ضمیمه) از پاسخ دهندگان منابع موجود در کتابخانه های واحدهای دانشگاهی خود را جوابگوی نیازهای اطلاعاتی شان عنوان کرده اند و ۲۶/۱ درصد پاسخ منفی داشته اند، همچنین ۴۸/۱ درصد تا حدودی از این وضعیت ابراز رضایت کرده اند.

در این رابطه و بر اساس مدرک تحصیلی، دارندگان مدرک فوق لیسانس با ۲۹/۱ درصد گزینه « بلی »، ۲۳/۱ درصد گزینه « خیر » و ۴۷/۸ درصد گزینه « تاحدودی » را انتخاب کرده اند و برای دارندگان مدرک دکترا این گزینه ها به ترتیب ۱۹/۲، ۳۳/۳ و ۴۷/۵ درصد بوده است.

در پاسخ به هفتمین سئوال تحقیق صرف نظر از مدرک تحصیلی و از مجموع ۲۶۴ پاسخ دهنده، ۲۶/۱ درصد (جدول ۹ ضمیمه) منابع موجود در کتابخانه ها را پاسخگوی نیاز اطلاعاتی خود ندانسته اند که مهمترین عوامل این پاسخ منفی، سازماندهی نامناسب با ۱۶ درصد، غنی نبودن مجموعه کتابخانه با ۴۶/۴ درصد، مناسب نبودن کیفیت و کمیت سخت افزاری و نرم افزاری دانشگاه با ۲۰/۳ درصد، عدم تأمین به موقع اطلاعات با ۱۰/۱ درصد و عدم همکاری کتابداران در تحویل به موقع اطلاعات با ۷/۲ درصد از جمله موانع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز از طریق کتابخانه ها عنوان شده اند.

نتیجه گیری

یکی از مهمترین مشخصه های جهان امروز تولید علم و به تبع آن رشد فزاینده انتشارات علمی در جهان است که در قالب های متنوع اعم از چاپی و غیر چاپی به جویندگان علم و دانش عرضه می شود. این تنوع شیوه های دسترسی را نیز متنوع کرده، به گونه ای که محققان و پژوهشگران جهان امروز نمی توانند صرفاً به منابع خاصی اکتفاء کنند و از یک مسیر مشخص به اطلاعات مورد نیاز خود دست پیدا کنند. اگر چه یافته های اغلب پژوهش های انجام گرفته در داخل و خارج از کشور پیرامون نیازهای محققین و پژوهشگران حاکی از گرایش به استفاده از منابع چاپی دارد اما باید این واقعیت را پذیرا باشیم که در سالیان اخیر رفته رفته توجه ناشران اعم از دولتی و خصوصی به نشر غیر چاپی افزایش یافته و بسیاری از آنان ترجیح می دهند به دلیل صرفه جویی در وقت و هزینه، منابع خود را در قالب های غیر چاپی ارائه دهند که می توان به این مسئله به عنوان یک چالش یاد کرد چرا که هنوز هم برخی از محققان خواسته یا ناخواسته تمایلی برای بهره گیری از منابع غیر چاپی از خود نشان نمی دهند و با کمی توجه به منابع و مآخذ پایان آثار علمی آنان به خوبی مشاهده می کنیم که کمتر به منابع غیر چاپی استناد شده است.

هر چند کتاب، نشریات ادواری، پایان نامه ها، گزارشات دولتی... ویژگی ها و جذابیت های خاص خود را دارند و احتمالاً محققین به دلیل سهولت دسترسی به آنان، بهره گیری بیشتری از این منابع دارند اما روند حرکتی جهان امروز حکایت از آن دارد که در آینده نزدیک قالب غیر چاپی بر قالب چاپی منابع پیشی گیرد کما اینکه در حال حاضر نیز دسترسی به بسیاری از منابع اطلاعاتی صرفاً از این طریق امکان پذیر است، به همین دلیل نیز رسالت و وظیفه کتابخانه ها به عنوان اصلی ترین مرجع تأمین اطلاعات روز به روز سنگین تر می شود، چرا که از یک سو امکان گردآوری همه منابع به صورتی

برخوردار است. در پاسخ به سومین سئوال تحقیق و صرف نظر از مدرک تحصیلی، انجام فعالیت های پژوهشی با ۶۲/۲ درصد (جدول ۴ ضمیمه) به عنوان مهمترین انگیزه و هدف جستجوی اطلاعات توسط اعضای هیأت علمی تعیین شده است و پس از آن انجام فعالیت های آموزشی با ۲۱/۲ درصد قرار گرفته است و آمادگی برای پاسخگویی به خدمات مشورتی، تهیه گزارش و ارائه سمینار وضعیت مطلوبی از لحاظ بهره برداری ندارند هر چند این وضعیت در اولویت های دوم تا چهارم کمی مطلوب تر به نظر می رسد.

از جانب دیگر و با توجه به مدرک تحصیلی پاسخ دهندگان نیز مشاهده می شود که هر دو گروه انجام فعالیت های پژوهشی را به عنوان مهمترین انگیزه و هدف جستجوی اطلاعات عنوان کرده اند که این میزان برای دارندگان مدرک تحصیلی فوق لیسانس ۴۵/۲ درصد و برای دارندگان مدرک دکترا ۴۸/۷ درصد در اولویت اول به شمار می رود و انجام فعالیت های آموزشی با ۳۰/۱ درصد برای دارندگان مدرک فوق لیسانس و ۲۳/۱ درصد برای دارندگان مدرک دکترا در مرتبه دوم قرار گرفته است. انتشار آثار علمی با ۱۴/۸ درصد در بین دارندگان مدرک دکترا و روزآمد کردن اطلاعات علمی با ۱۴/۸ درصد در بین دارندگان مدرک فوق لیسانس، نسبت به سایر گزینه ها از فراوانی بیشتری در این رابطه برخوردارند و سایر گزینه ها نیز از پراکندگی نسبتاً یکسانی در اولویت های دوم تا چهارم دارند.

چهارمین سئوال این تحقیق به قالب و زبان مدارک اطلاعاتی مورد نیاز معطوف است که در پاسخ به این سوال ۶۷/۸ درصد (جدول ۵ ضمیمه) از پاسخ دهندگان اعم از دارندگان فوق لیسانس و دکترا استفاده از منابع چاپی را بر منابع غیر چاپی ترجیح می دهند و بر اساس مدرک تحصیلی نیز وضعیت تغییر چندانی ندارد و ۶۹/۴ درصد دارندگان مدرک فوق لیسانس و ۴۴/۶ درصد دارندگان مدرک دکترا علاقه بیشتری در استفاده از منابع چاپی دارند.

در رابطه با زبان منابع نیز صرف نظر از مدرک تحصیلی، ۵۸/۳ درصد (جدول ۶ ضمیمه) زبان فارسی را به عنوان زبان منابع اطلاعاتی مورد نیاز خود تعیین کرده اند و پس از آن زبان انگلیسی با ۳۸/۳ درصد در مرتبه دوم قرار دارد. از سوی دیگر و بر اساس مدرک تحصیلی، دارندگان مدرک فوق لیسانس با ۶۰/۸ درصد و دارندگان مدرک دکترا با ۵۱/۳ درصد نیز منابع اطلاعاتی به زبان فارسی را در اولویت قرار داده اند.

در پاسخ به پنجمین سئوال تحقیق در رابطه با نقش اینترنت در تأمین نیازهای اطلاعاتی جامعه مورد مطالعه، از مجموع ۲۶۴ پاسخ دهنده (جدول ۷ ضمیمه) اعم از دارندگان مدرک فوق لیسانس و دکترا، ۴۷/۷ درصد « به میزان زیاد »، ۲۹/۹ درصد « به میزان زیاد »، ۱۷ درصد « تاحدودی »، ۱۰ درصد « کم » و ۱/۵ « بسیار کم » این نقش را در تأمین نیازهای اطلاعاتی خود مؤثر دانسته اند.

در این رابطه و بر اساس مدرک تحصیلی، ۴۵/۲ درصد از دارندگان مدرک فوق لیسانس و ۵۳/۸ درصد از دارندگان مدرک دکترا نقش اینترنت را در تأمین نیازهای اطلاعاتی به میزان « بسیار زیاد » مؤثر دانسته اند. در گزینه « زیاد » نیز دارندگان مدرک فوق لیسانس به میزان ۳۰/۶ درصد و دارندگان مدرک دکترا به میزان ۲۸/۲ درصد این موضوع را تایید کرده اند. از جانب دیگر ۵/۴ درصد از دارندگان مدرک فوق لیسانس و ۲/۶ درصد از دارندگان مدرک دکترا این نقش را « کم » ارزیابی کرده اند. « گزینه بسیار کم » نیز با اختلاف ناچیز ۱/۶ درصد به دارندگان مدرک فوق لیسانس و ۱/۳ درصد به دارندگان مدرک دکترا اختصاص یافته است ضمن آنکه

کمبود منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌ها گلايه دارند، لذا پیشنهاد می‌شود مسئولین کتابخانه‌های دانشگاهی، ضمن فراهم‌آوری منابع چاپی قابل دسترس، با بهره‌گیری از انواع فن‌آوری‌های اطلاعاتی نسبت به تأمین منابعی که شکل چاپی آنان وجود ندارد، آنان را در انجام تحقیقات خود یاری رسانند.

۲- از آنجا که روند حرکتی کتابخانه‌ها در جهان امروز، حرکت به سوی کتابخانه‌های بدون دیوار یا الکترونیکی می‌باشد لذا مسئولین مراکز دانشگاهی باید توجه ویژه‌ای به این موضوع داشته باشند و بستر و زمینه مناسب برای تحقق این مهم را فراهم سازند.

۳- با توجه به اینکه برخی از مشکلات مربوط به اطلاع‌یابی محققان و پژوهشگران در عدم شناخت قابلیت و توانایی سایر منابع اطلاعاتی به ویژه منابع اطلاعاتی غیر چاپی می‌باشد لذا پیشنهاد می‌شود در یکی از مقاطع تحصیلی به ویژه در مقطع کارشناسی ارشد یک واحد درسی با عنوان «شیوه‌های بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی» یا عنوانی مشابه با آن گنجانیده شود.

۴- پذیرش این واقعیت که اینترنت یک بزرگراه اطلاعاتی است بر هیچکس پوشیده نیست اما چگونه حرکت کردن در این بزرگراه معضلی است که بهره‌گیران عام و خاص آن به نوعی با سردرگمی مواجه هستند، بنابراین لازم است مراکز دانشگاهی با اتخاذ تمهیدات لازم، شیوه بهره‌گیری و بازیابی اطلاعات از این منبع اطلاعاتی را به شکل مطلوب به محققان و پژوهشگران خود آموزش دهند.

۵- زبان فارسی زبان ملی و رسمی کشور ماست و ترجیح دادن آن بر هر زبان دیگری یک افتخار است، با این حال زبان انگلیسی به عنوان یک زبان بین‌المللی کانال ارتباطی با مجامع علمی است از این رو پیشنهاد می‌شود یادگیری زبان انگلیسی در تمامی مقاطع تحصیلی کشور جدی گرفته شود.

چاپی برایشان امکان پذیر نیست و از سوی دیگر فضا و هزینه مانع از تحقق این مهم به شمار می‌رود.

در اغلب تحقیقاتی که تاکنون در زمینه رفتار اطلاع‌یابی محققان صورت گرفته است، غنی نبودن مجموعه به عنوان یک مانع مهم مطرح بوده و این در حالی است که از دیدگاه علم کتابداری یک کتابخانه هرگز نمی‌تواند همگام با سیر صعودی انتشار منابع همراه باشد.

این موضوع ایجاب می‌کند تا محققین در رفتارهای اطلاع‌یابی خود بازنگری کنند و تمامی کانال‌های اطلاع‌یابی را تجربه نمایند.

هر چند در این تحقیق اینترنت به عنوان دومین منبع اطلاعاتی مورد توجه بوده است اما نکته‌ای که می‌بایست بدان اشاره شود آن است که عدم استفاده لازم از اینترنت می‌تواند ریشه در نداشتن مهارت کافی در بهره‌برداری از این منبع اطلاعاتی باشد. چنین به نظر می‌رسد که بسیاری از اعضای هیأت علمی کشور ما ترجیح می‌دهند همچنان به شیوه سنتی از منابع چاپی استفاده بیشتری نسبت به منابع غیر چاپی داشته باشند (تحقیقات انجام شده در کشور مؤید این مسئله است).

عدم مهارت در جستجوی اطلاعات از طریق اینترنت و سایر منابع غیر چاپی، باعث می‌شود افراد از دستیابی به اطلاعات ارزنده‌ای که نسخه چاپی آنها وجود ندارد، محروم بمانند.

از سوی دیگر و با توجه به روند رو به رشد فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی باید این واقعیت را پذیرا باشیم که در آینده نه چندان دور نقش منابع چاپی در دسترسی به اطلاعات کم‌رنگ‌تر خواهد شد و به همین دلیل ضرورت ایجاب می‌کند محققان و پژوهشگران کشور توانایی بیشتری در بهره‌گیری از این منابع داشته باشند.

پیشنهادات

۱- با توجه به اینکه اکثر محققان و پژوهشگران دانشگاهی از

پی‌نوشت:

1. Fridelander
2. Francis

منابع و مآخذ:

- ۱- بازوند، علی، ارزیابی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه لرستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، علوم و تحقیقات واحد اهواز، ۱۳۸۴.
- ۲- حیاتی، زهیر، عموقین، جعفر عبدالله، نیازهای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز به منابع اطلاعات و نقش کتابخانه‌های دانشگاه در تأمین آنها، فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، دوره پنجم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۱.
- ۳- حیاتی، زهیر، تصویری قمصری، بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، فصلنامه کتاب، دوره دهم، زمستان ۱۳۷۸.
- ۴- دیانی، محمد حسین، روش‌های کسب و اشاعه اطلاعات علمی توسط اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، طرح تحقیقاتی شماره ۴۲، ۱۳۶۵.
- ۵- صدیقی، مه‌ری، بررسی نیازهای اطلاعاتی محققین علوم زلزله، فصلنامه اطلاع‌رسانی، دوره پانزدهم، پاییز و زمستان ۱۳۷۸، شماره ۱۰۲.
- ۶- قاسمی، مژگان، بررسی رفتار اطلاع‌یابی پزشکان مسجد سلیمان، فصلنامه کتاب، شماره ۵۴، ۱۳۸۲.
- ۷- کومار، کریشان، روش‌های پژوهش در کتابداری و اطلاع‌رسانی، ترجمه فاطمه رها دوست با همکاری فریبرز خسروی، تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۴.
- ۸- نورمحمدی، حمزه علی، بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه شاهد در کسب اطلاعات، فصلنامه دانشور، سال نهم، شماره ۳۶، ۱۳۸۰.
- ۹- یمین فیروز، موسی، داورپناه، محمد رضا، بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد از اینترنت، فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، دوره هفتم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۳.

10- Mehta, Ush, Young, Virginia E, «Use of Electronic Information Resource: A Survey of Science and Engineering Faculty» Science and Technology Libraries, 1995.

جدول شماره ۱. جنسیت و مدرک تحصیلی

	مرد		زنان	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
فوق لیسانس	120	64/5	66	71/8
لیسانس	56	35/5	22	28/2
جمع	176	100	88	100

جدول شماره ۲. مهمترین منابع اطلاعاتی مورد نیاز بر اساس مدرک تحصیلی

منبع	فوق لیسانس		لیسانس		دیپلم		دیپلم		دیپلم		دیپلم	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کتاب	302	84	28	11	22	8	11	11	4	12	14	16
نشریات اداری	14	7/5	38	15	20	8	11	4	12	14	16	18
بانکهای اطلاعاتی	4	2/2	43	18	22	9	14	5	17	21	24	27
گزارشهای تحلیلی	4	2/2	43	18	22	9	14	5	17	21	24	27
انترنت	41	22	44	18	34	14	42	17	51	61	71	81
منابع الکترونیکی	1	0/5	8	3/4	11	4	14	5	17	21	24	27
شرکت در همایش ها	6	3/2	4	1/6	22	9	8	3	11	13	15	17
مشاوره با متخصصان	1	0/5	2	0/8	1/6	0/6	5	2	7	8	9	10
تجارب شخصی	2	1/1	1/1	0/4	4	1/5	3	1	4	5	6	7
جمع	186	100	186	100	186	100	186	100	186	100	186	100

جدول شماره ۳. مهمترین منبع کسب اطلاعات مورد نیاز بر اساس مدرک تحصیلی (مجرای رسمی و مجرای غیر رسمی)

منبع	فوق لیسانس		لیسانس		دیپلم		دیپلم		دیپلم		دیپلم	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کتاب	90	48	38	20	20	10	20	10	10	10	10	10
نشریات اداری	27	14	31	17	44	23	37	19	51	27	37	19
بانکهای اطلاعاتی	14	7/5	18	9/7	42	22/6	46	24/7	51	27	56	30
گزارشهای تحلیلی	4	2/2	18	9/7	28	15/1	29	15/6	34	18	39	21
انترنت	41	22	64	34	97	51	129	67	177	95	247	134
منابع الکترونیکی	1	0/5	8	4/3	11	5/6	16	8/6	21	11	28	15
شرکت در همایش ها	6	3/2	4	2/2	8	4/3	14	7/5	18	9/7	24	12/6
مشاوره با متخصصان	1	0/5	2	1/6	5	2/7	7	3/8	9	4/8	12	6/3
تجارب شخصی	2	1/1	1/1	0/4	4	2/2	3	1/5	4	2/2	5	2/7
جمع	186	100	186	100	186	100	186	100	186	100	186	100

جدول شماره ۴. انگیزه و هدف جستجوی اطلاعات علمی

	دکتر								فوق لیسانس							
	اطلاعات علمی		اطلاعات عمومی		اطلاعات اول		اطلاعات دوم		اطلاعات علمی		اطلاعات عمومی		اطلاعات اول		اطلاعات دوم	
	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی
آموزشی	11	23	18	28/2	22	23/1	18	20/4	38	17/2	32	30/1	56	14	38	20
پژوهشی	2	12/8	10	34/6	27	40/7	38	8/6	16	15/1	28	21/5	40	12	84	45
روزانه تفریحی	11	32/1	25	16/7	13	6/4	5	17/7	33	21/5	40	10/8	20	5	27	14
انتشار علمی	25	20/5	16	11/5	9	5/2	4	23/7	44	15/1	28	14/5	27	8	20	10
معلومات علمی	11	6/4	5	2/6	2	3/4	3	11/3	21	16/1	30	5/9	11	3/8	7	14
امدادی پاسخگویی	7	1/3	1	2/5	2	5/2	4	7	13	3/9	11	5/9	11	2/7	5	14
نهیبه گزارش	5	2/6	2	1/3	1	3/4	3	6/5	12	3/4	10	4/8	9	1/6	3	14
برایه سمینار	6	1/3	1	2/6	2	3/4	3	4/4	9	3/4	7	6/5	12	1/1	2	14
جمع	75	100	75	100	78	100	78	100	186	100	186	100	186	100	186	186

جدول شماره ۶. منابع اطلاعاتی مورد نیاز بر مبنای زبان و مدرک تحصیلی

	فوق لیسانس		دکتر	
	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی
فارسی	60/8	113	51/3	40
انگلیسی	35/5	66	44/9	35
عربی	1/6	3	0	0
سایر	2/1	4	3/8	3
جمع	100	186	100	78

جدول شماره ۷. نقش اینترنت در تامین نیازهای اطلاعاتی بر اساس مدرک تحصیلی

	فوق لیسانس		دکتر	
	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی
بسیار زیاد	45/2	84	53/8	42
زیاد	30/6	57	28/2	22
تجدیدی	17/2	32	14/1	11
کم	5/4	10	2/6	2
بسیار کم	1/6	3	1/3	1
جمع	100	186	100	78

جدول شماره ۵. میزان استفاده از اطلاعات چاپی و غیر چاپی براساس مدرک تحصیلی

	فوق لیسانس		دکتر	
	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی
منابع چاپی	69/4	129	64/1	50
منابع غیر چاپی	30/6	57	35/9	28
جمع	100	186	100	78

جدول شماره ۸. میزان رضایت از مجموعه کتابخانه بر اساس مدرک تحصیلی

	فوق لیسانس		دکتر	
	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی
بسیار	29/1	54	19/2	15
زیاد	23/1	43	33/3	26
تجدیدی	47/8	89	47/5	37
جمع	100	186	100	78

جدول شماره ۹. عوامل نارضایتی از مجموعه کتابخانه بر اساس مدرک تحصیلی

	فوق لیسانس		دکتر	
	ترصد	فراوانی	ترصد	فراوانی
سازماندهی منابع کتابخانه	11/6	3	15/4	4
عدم بودن مجموعه کتابخانه	41/9	18	46/1	12
سختی بودن کیفیت و کمیت	23/2	10	2/7	2
عدم تمایل به موقع اطلاعات	16/0	7	3/8	1
عدم همکاری کتابداران	7	3	7/7	2
جمع	100	43	100	26